

Innhold

Forkortelser	9
1 Innledning	11
1.1 Hva handler arveretten om?	11
1.2 Hvordan utpekes arvingene?	11
1.3 Arvefallet og dødsfallet	12
1.4 Hva kan arves?	13
1.5 Formuesordningen mellom ektefeller: felleseie og særeie	14
2 Arv etter loven	16
2.1 Slektens arverett	16
2.2 Første arvegangsklasse	17
2.2.1 Arvelateren etterlater seg bare barn	17
2.2.2 Arvelateren etterlater seg barn og barnebarn	17
2.2.3 Barn født av foreldre som ikke er gift med hverandre ...	18
2.2.4 Adopsjon og arverett	18
2.3 Andre arvegangsklasse	18
2.3.1 Begge foreldrene lever	18
2.3.2 Arvelaterens far eller mor er død	19
2.3.3 Begge foreldrene er døde	19
2.3.4 Særregelen for arvelatere under 25 år	20
2.4 Tredje arvegangsklasse	20
2.5 Slektsarverettens grenser	20
2.6 Ektefellens arverett	21
2.6.1 Innledning	21
2.6.2 Arveretten etter arvelovens kapittel 3	21
2.6.3 Særlig om retten til minste arv	22
2.6.4 Bortfall av ektefellens arverett ved separasjon og skilsmisse	23
2.6.5 Gjenlevende må respektere avdødes testament	23
2.7 Gjenlevende ektefelles rett til å sitte i uskiftet bo	24
2.7.1 Innledning	24
2.7.2 Vilkårene for uskifte	24
2.7.3 Fremgangsmåten	27
2.7.4 Hva inngår i uskifteboet?	28
2.7.5 Gjenlevendes rådighet over boet	29

2.8	Samboerens arverett	31
2.8.1	Innledning	31
2.8.2	Arvelovens samboerbegrep	31
2.8.3	Legalarverett for samboere med felles barn	33
2.8.4	Utvidet testasjonsrett for visse samboere uten felles barn	34
2.9	Gjenlevende samboers rett til å sitte i uskiftet bo	34
2.9.1	Vilkårene for samboeruskifte	34
2.9.2	Fremgangsmåten	35
2.9.3	Samboeruskiftets omfang	35
2.9.4	Forholdet til reglene om uskifte for ektefeller	36
2.10	Når avdøde ikke har arvinger	36
3	Arv etter testament	37
3.1	Bakgrunnen	37
3.1.1	Oversikt	37
3.1.2	Dødsdisposisjonene: testamenter – arvepakter – dødsgaver	38
3.1.3	Testasjonsfrihetens utstrekning	40
3.2.	Testamentsformene	41
3.2.1	Behovet for form	41
3.2.2	De ordinære testamentsformer	42
3.2.3	Ekstraordinære testamentsformer	43
3.2.4	Hvis formkravene ikke er oppfylt	44
3.2.5	Oppbevaring av testamenter hos retten	45
3.3	Krav til testator	45
3.3.1	Alder	45
3.3.2	Psykiske hindringer	45
3.4	Ugyldige testasjoner	46
3.4.1	Tvang, svik o.l.	46
3.4.2	Utilbørlig påvirkning	47
3.4.3	Villfarelse	47
3.4.4	Mangler ved innholdet	49
3.4.5	Forbudet mot stamhus o.l.	51
3.5	Hvordan testamenter skal tolkes	51
3.5.1	Problemet	51
3.5.2	Hovedregelen	52
3.5.3	Lovens tolkingsregler	52
3.5.4	Betingelser, frister og pålegg	55
3.6	Arvingen kan respektere mangelfulle disposisjoner	56
3.7	Tilbakekall og bortfall av testament	57
3.8	Forsvunnet testament	58

3.9	Felles testament og gjensidige testament.....	58
3.9.1	Hva er et felles testament og gjensidig testament?	58
3.9.2	Behovet for felles testament og gjensidig testament.....	58
3.9.3	Tilbakekall og endringer mens begge testatorer lever ...	59
3.9.4	Etter førstavdødes død.....	60
3.9.5	Ved lengstlevendes død	62
3.9.6	Vilkår for å bruke tolkingsreglene i al. §§ 61 og 62	63
3.10	Arvepakt	63
4	Livsarvingenes pliktadel	65
4.1	Innledning.....	65
4.2	Pliktdelens omfang	65
4.3	Unntak fra regelen om at arvelateren ikke kan bestemme over pliktdelen	66
4.4	Beregning av pliktadel	68
4.4.1	Oversikt.....	68
4.4.2	Hvordan eiendelene blir verdsatt	68
4.4.3	Gaver som er gjenstand for avkortning.....	68
4.4.4	Pliktadel og utdeling til uforsørgede livsarvinger.....	69
4.4.5	Særlig om livsforsikringskrav	69
4.5	Utdeling til barn som ble forsørget av avdøde	71
4.6	Livsarvingen kan respektere krenkelser av pliktdelen.....	72
5	Grensen mellom livsdisposisjoner og dødsdisposisjoner	73
5.1	Noen utgangspunkter.....	73
5.2	Oppfyllelsen fra arvelaterens side skal først skje etter hans død	75
5.2.1	Bare arvelateren skal yte noe – den typiske dødsdisposisjon	75
5.2.2	Mottaker skal også yte noe ved arvelaterens død.....	75
5.2.3	Arvelateren får en motytelse i egen levetid.....	75
5.3	Oppfyllelse på dødsleiet	76
5.3.1	Problemet	76
5.3.2	Gaver på dødsleiet.....	76
5.3.3	Ytelser mot vederlag.....	76
5.3.4	Når er man på dødsleiet?	76
5.4	Oppfyllelse skjer før arvelaterens død (eller dødsleiet)	77
5.4.1	Problemet	77
5.4.2	Utgangspunktet: Det foreligger en livsdisposisjon.....	78
5.4.3	Oppfyllelse og realitet for arvelateren	81
5.4.4	Arvelaterens motiv har ofte liten betydning	82
5.4.5	Arvelateren dør før et gaveløfte er oppfylt.....	82

6 Noen fellesregler for legalarv og testamentsarv.....	83
6.1 Avtaler om arv	83
6.1.1 Forbudet mot å disponere over ventet arv.....	83
6.1.2 Avkall på arv	83
6.2 Arvingen må overleve arvelateren	84
6.3 Uverdige arvinger – fradømmelse av arverett.....	85
6.4 Arveretten kan foreldes	86
7 Om fordelingen av arven: skiftet	87
7.1 Melding om dødsfall.....	87
7.2 Privat skifte er hovedregelen	87
7.3 Offentlig skifte.....	89
7.3.1 Oversikt.....	89
7.3.2 Når skal det skiftes offentlig?	90
7.4 Fordelingen av boets eiendeler	90
7.5 Særlig om gjenlevende ektefelles stilling.....	92
7.6 Nærmere om oppgjøret.....	93
7.7 Hvordan blir tvister avgjort?	94
7.8 Særlig om skifte av et uskiftet bo	94
7.8.1 Når skal boet skiftes?.....	94
7.8.2 Reglene om skifte av boet.....	95
7.8.3 Hvem er arvinger?	96
Eksempel på testament.....	99
Domsregister	101
Stikkord	103

Forkortelser

Lover

al.	- lov 14. juni 2019 nr. 21 om arv og dødsbøskifte (arveloven)
adl.	- lov 16. juni 2017 om adopsjon (adopsjonsloven)
bl.	- lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova)
deknl.	- lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven)
el.	- lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap (ekteskapsloven)
fal.	- lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler (forsikringsavtaleloven)
fsvl.	- lov 12. mai 2015 nr. 27 om forsvunne personar m.v.
ftrl.	- lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)
Grl.	- Kongeriket Norges Grunnlov av 17. mai 1814
husfskl.	- lov om rett til felles bolig og innbo når husstandsfellesskap opphører (husstandsfellesskapsloven)
odl.	- lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten
NL	- Kong Christian Den Femtis Norske Lov av 15. april 1687
strl.	- lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven)

Domssamlinger

ND	- Nordisk domssamling
Rt.	- Norsk Retstidende